

նական քերականութիւն, ըլլալով իւր ծրագիրն աւելորդ համարուած է, թէեւ գրաբարի պէս Տին լեզու մը՝ չենք ըսեր գրելու, այլ նաեւ մատենագիր մ'ուղիղ հասկնալու համար անհրաժեշտ է գոնէ նաեւ այս մասին կարեւոր տարեբեր գիտնալ:

Այս ամէնն, ինչպէս ըսինք, հեղինակին չենք կրնար վերագրել. գործոյն ծրագիրն արդէն կը պահանջէր նոյնը. մանաւանդ որ գրութիւնս չէ կանոնաւոր քերականութիւն մը, այլ «գործնական» քերականութիւն մը, առաջին հատածէն իսկ նախագաւառութիւն մը կարգալու, հասկնալու եւ գրելու նպատակաւ յօրինալ, կամ թէ ըսենք՝ այն ծրագրաւ, ինչպէս այժմ նորագոյն լեզուաց ուսումնի կ'աւանդուի ըստ նորագոյն յօրինուածութեանց: Հին՝ գասական նախագիր ունեցող եւ բազմակնիք լեզու մ'այս ոճով աւանդելն այն աստի միայն կրնայ յաջող նկատուիլ, երբ գործնական մասերը չեն ըլլար արգել լեզուին քերականական ամէն կարեւոր տարեբեր աւանդելու: Այս կողմանէ կարելի էր գրելոյն աւելի անթերի ընել. օրինակի աղագաւ հօլովմանց մէջ ձայնաւորաց անկման եւ փոփոխման կանոնը կը դրուի աշխարհաբար մասին մէջ, իսկ գրաբար մասին՝ որուն էական հիմունքը կը կազմէ սոյն կտորը, չէ դրուած որոշ:

Աշխարհաբարի մասն ալ նոյն ծրագրաւ է, միայն աւելի համառօտածալով: Հրահանգաց եւ լեթեբցուածոց մասերը միշտ չեն դրուած ընտրութեամբ. օրինակի համար աշխարհաբար մասին վերջն իւր ընթերցման մաս դրուած է ամենօրեայ լեթերթէ մ'առնուած վէպի մէկ կտորը, որուն լեզուն իւր օրինակ բերելու արժանի չէր կրնար համարուիլ: Գրքին վերջը կայ նաեւ համառօտ մաս մ'առնօրեայ խօսակցութեան քանի մը կտորներով, եւ համառօտ բառաբարոյցի մը հայերէն-գերմաներէն եւ գերմաներէն-հայերէն, որ շարագրութեանց եւ ընթերցուածոց մէջ կրնան օգտակար ըլլալ:

Մեր նպատակը չէր գրոցս վրայ մանրամասն քննութիւն մ'ընել: Ծուցուած քանի մը լեթերթիւնք, որոնց ընթացը կարեւոր էր հայ լեզուի ճշմարիտ ուսման մը համար, չեն կրնար գրոց արդիւնքն ոչնչացնել: Միշտ կրնանք ուրախանալ որ եւրոպացի երիտասարդ ուսումնական մը ձեռներէց կ'ըլլայ հայ լեզուի ուսումնի ընդհանրացնելու իւր ցեղակցաց մէջ: Գրոց արդիւնքն է նաեւ յայնմ որ աշխարհաբարի ուսման մասը գերմաներէն լեզուաւ՝ բոլորովին նոր է, եւ երկրորդ՝ որ այս գրոցս աշակերտողը

գոնէ գործնական քայլ մ'առած կ'ըլլայ հայերէնի մէջ: Այս պատճառաւ անշուշտ անտես ընելու է քանի մ'անձեղութիւնք, եւ զանց կ'ընենք գրոցս մէջ քանի մ'անձիքն էւ նորաւ նշան ըմբռնանց եւ այլ վերաբանց վրայ խօսիլ:

Հ. Յ. Տ.

ԲԱՆԱՍՑԵՂՅԱԿԱՆ

Գ Ե Ղ Օ Ն

Առանձնակեաց մի եւ խաղաղ յաւանին Յուշ ամելով դառնակոկիծ իւր վշտեր՝ Շուս կը նեղուին հիւանդ գեղջուկ մ'աղքատին՝ Երկարատես զոտն ցաւերէ մահաբեր:

Կը մոռնէր. արք շինական եւ քարի, Ասա եկաւ աղօթից ժամ ցամակալի, Անա գանգակը կը զոռնշին անդադար, Որ աղօթէր, աղօթեցէր ինձ համար:

Այլ երբ տեսնէք ջրվէժին այն դարաւանդ Բողոքովն խիտ միջերով ժամկուած, Ըսէր յայնժամ. երեսաստարդն այն հիւանդ Աղատեցաւ ճիրամանքէն իւր վշտաց:

Թայնժամ եկէք, եկէք այս տեղ դուք կրկին՝ Մոռնելու երգեր տխուր ցաւակալն. Նսւեւ զանգակն երբ զոռնշէ սգահար, Որ աղօթէր, աղօթեցէր ինձ համար:

Ինձ մերձեցաւ կարող լեղաւ Նախանձ, քէն. Պարզ անպաճոյճ կեանք մ'անցնել բաղձացի. Բաբէ հասաւ վախճման, անցաւ եւ ամէն. Եղծ կարծ եղաւ կենացս շըջման ցանկալի:

Ես կը մոռնիմ ծաղիկ կենացս իմ գաղտնա, Կարօտակց պիտի մտնիմ գերեզման. Սակալն բաղդին հետազննողիմ վշտահար, Որ աղօթէր, աղօթեցէր ինձ համար:

Ո՛վ ամուսինս, դու մտերմիմ իմ միակ, Անխախտ սիրոյս դու արժանի տաղակայ. Զոհած էի միայն քեզ կեանքս իմ համակ. Բայց աւաղ, սոսկ օր մը միայն ապրեցայ:

Ողբացէք զայն, անք շինական եւ քարի, Երբ աղօթից կը հասնի ժամս ցանկալի. Պիտի գայ նա առ ծեղ դիմը դալկահար, Ընելով՝ Թէ աղօթեցէր ինձ համար:

Կարին

Միլիդոսա
ԹԱՐԳ. ՎԱՀԱՆ ՍԵՐՈՒՆԻ

